

Waterkwaliteit en visbestand in de Boven-Schelde

De Boven-Schelde, gelegen in de provincies Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen, is volledig gekanaliseerd en heeft een oppervlakte van 267,4 ha. De lengte van het kanaal op het grondgebied van het Vlaamse Gewest bedraagt 49,3 km.

In het kanaal bevinden zich drie sluis-stuwcomplexen die het kanaal opsplitsen in vier delen: van Merelbeke tot Asper, van Asper tot Oudenaarde, tussen Oudenaarde en Kerkhove en van Kerkhove tot de grens met Wallonië.

Waterkwaliteit

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden deze klassen. Zowel in 2015 als 2022 was de fysisch-chemische kwaliteit en de biologische kwaliteit 'ontoereikend'.

Voor dit gebied zijn nog heel wat relevante rioleringsprojecten gepland. Uitvoering van deze projecten, evenals reductie van emissies vanuit de landbouw, zal de fysisch-chemische (en bijgevolg ook de biologische) kwaliteit de volgende jaren stapsgewijs verder doen verbeteren. De waterkwaliteit van de Boven-Schelde is uiteraard ook voor een groot deel afhankelijk van wat vanuit Wallonië tot bij ons komt.

Afvissingen

2020: INBO

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bemonsterde de Boven-Schelde in mei 2020 door middel van elektrovisserij, fuiken of combinatie van de twee. Dat gebeur-

de onder andere in Wortegem-Petegem (afwatering oude-Schelde-arm) en Oudenaarde (zwaalkom).

Het afvissen vond plaats ongeveer een maand nadat de Schelde vervuld werd door een dijkbreuk in een Franse sulkeraffinaderij nabij Cambrai. De bietenspulp die in de Schelde terecht kwam, veroorzaakte een massale zuurstofval tot 0 mg/l in Frankrijk en in Wallonië. In Vlaanderen werd een ecologische ramp vermeden door onder meer het inzetten van beluchters op strategische plaatsen, door het opgepompte vervuild water te zuiveren, door het inbrengen van zuivere zuurstof en het toevoegen van extra water vanuit omringende waterlopen.

Er werden 211 vissen gevangen met daarbij 13 soorten: baars, blankvoorn, blauwbandgrondel, brasem, drie-doornige stekelbaars, karper, paling, rietvoorn, snoek, snoekbaars, winde, zeelt en zwartbekgrondel. Meest ge-

vangen soort was de zwartbekgrondel (35%), gevolgd door paling (24%). Van winde werd vooral broed (tussen 1,7 cm en 2,3 cm) gevangen. Qua gewicht domineerde paling (49%), gevolgd door karper (36%).

In vergelijking met een eerdere afvissing in 2014 valt op dat er toen nog geen sprake was van zwartbekgrondel op de Boven-Schelde. Sinds 2016 vangt men zwartbekgrondel op de Boven-Schelde en sindsdien is het aandeel alleen maar toegenomen. In 2014 werden er van 12 soorten 186 vissen gevangen.

2021: ATKB

In opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) voerde AquaTerra-KuiperBurger B.V. (ATKB) een visstandonderzoek uit in 2021. Zij troffen 22 soorten aan: paling, baars, blankvoorn, brasem, drie-doornige stekelbaars, karper, kleine modderkruiper, kolblei, pos, snoek,

Brasem

snoekbaars, rietvoorn, zeelt, bempje, kopvoorn, riviergrondel, alver, Europese meerval, winde en de exoten zonnebaars, blauwband- en zwartbekgrondel.

Daarnaast werden ook vier Chinese wolhandkrabben en 76 gevlekte Amerikaanse rivierkreeften waargenomen.

Besluit

De Boven-Schelde wordt gevoed door verschillende stromende beken, wat zorgt voor diversiteit aan habitat binnen het watersysteem. Deze diversiteit zorgt er voor dat zowel plantminnende als stromingminnende soorten de Boven-Schelde kunnen gebruiken als leefgebied.

De meeste vissoorten (14) worden aangetroffen tussen Oudenaarde en Kerkhove, in dit traject monden meer zijbeken uit.

Er zijn in 2021 twee vissoorten voor de eerste keer aangetroffen in de Boven-Schelde sinds het begin van de bemonsteringen, te weten kleine modderkruiper en bempje. Kleine modderkruiper is een vrij zeldzame soort in de Vlaamse wateren. Opvallend is dat de soort is gevangen tussen Kerkhove en Wallonië. Bempje werd enkel aangetroffen tussen Oudenaarde en Kerkhove, waarbij de soort waarschijnlijk afkomstig is uit één van de zijbeken.

De omvang van het visbestand in de Boven-Schelde is geschat op

Chinese wolhandkrab © Christian Fischer

20,9 kg/ha en 470 stuks/ha. Dit bestand is relatief gering van omvang voor een dergelijk kanaal. Al sinds 2015 is een geleidelijke afname te zien van 48 kg/ha tot 20,9 kg/ha in 2021. Er moet echter opgemerkt worden dat de omstandigheden in 2015 uitzonderlijk gunstig waren voor met name grote vis, waar vooral brasem en karper van geprofiteerd hebben. Destijds ontbrak immers de scheepvaartdruk als gevolg van een gestremde sluis. Dit heeft in 2015 tot een omvangrijker visbestand op het kanaal geleid.

Op soortniveau bestaat de biomassa van het visbestand grotendeels uit paling (42%), gevolgd door snoekbaars (19%), brasem (13%) en snoek/blankvoorn (8%).

In aantallen wordt de blankvoorn het meest frequent aangetroffen (48%), gevolgd door zwartbekgrondel (31%), paling (6%) en snoekbaars (4%).

Bij een recentere afvisning door het INBO in 2022 werden er in totaal 16 vissoorten gevangen, namelijk baars, blankvoorn, blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars, paling, snoekbaars, tiendoornige stekelbaars, zwartbekgrondel, snoek, alver, kolblei, zeelt, zonnebaars, giebel, winde en rietvoorn. Er werd ook terug Chinese wolhandkrab en gevlekte Amerikaanse rivierkreeft gevangen.

VERBEIREN Marc

BRON: schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny De Vroe in het Vlaams Parlement; zie: vraag gesteld aan de minister van omgeving (milieu) Zuhair Demir: "Bulletin van Vragen en Antwoorden", Vlaams Parlement, zitting 2023-2024, vraag nr. 1046 van 13 september 2023}.

BOOMKWEKERIJ DE BOCK

Wij zijn specialisten in

*Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten,
Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen*

Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax: 055/31.35.83

LE ROY RINASSUR BVBA

Warandestraat 17, 9810 Nazareth
T. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringmakelaar nr. 13839

ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN